

Nr 235.

Av herr Widén m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om understöd till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning.

Under punkt 298 i statsverkspropositionen: Bil. 10: åttonde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t liksom för budgetåret 1950/51 föreslagit riksdagen, att till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd till kommunala anstalter för yrkesundervisning, för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 5 500 000 kronor eller samma belopp som föregående budgetår. Under punkt 298 ovan citerade huvudtitel har Kungl. Maj:t under sagda rubrik föreslagit riksdagen att anvisa ett förslagsanslag av 930 000 kronor till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning för budgetåret 1951/52, eller samma belopp som utgick under budgetåret 1950/51.

Tidigare har i riksdagen genom motioner, bl. a. 1949 (II: 174) och 1950 (I: 153, II: 167), väckts förslag om

att riksdagen måtte besluta att statsunderstöd till avlöning åt rektor och övriga lärare vid de kommunala och enskilda anstalterna för yrkesundervisning måtte, i avvaktan på utredningens förslag, provisoriskt höjas med 25 procent, dock att understödsbeloppet ej må överstiga två tredjedelar av sammanlagda beloppet av den till skolans lärare för den tid understödet avser angående avlöningen;

att riksdagen måtte besluta sådana ändringar av bestämmelserna för statsbidrag till föreläsare på lärlingsskolestadiet, att de jämföras med yrkesskolornas föreläsare;

att riksdagen måtte som en följd av dessa förslag till ökade statsbidrag till understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 6 600 000 kr. samt

att riksdagen måtte till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kr.

Vid behandlingen av förenämnda motioner yttrade statsutskottet 1949, nr 8, s. 115: »Vad angår det i motionen II: 174 framställda yrkandet vill utskottet framhålla, att utskottet för sin del funnit starka skäl tala för en snar förbättring av statsbidragsgrunderna beträffande yrkesundervisningsanstalterna. Emellertid har utskottet under hand inhämtat, att spörsmålet härom för närvarande är under övervägande inom 1946 års skolkommision och att utredningsarbetet numera fortskridit så långt, att det bör vara möjligt att på utredningen grundat förslag kan underställas nästa års riksdag. Med hänsyn härtill har utskottet icke ansett sig böra biträda motio-

närernas yrkande om en provisorisk höjning av statsunderstöden till avlöningar åt rektor och lärare vid kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning utan avstyrker bifall till motionen II: 174.»

Vid förenämnda punkts behandling i riksdagen yttrade chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Weijne, att han redan inför förra årets riksdag hade denna fråga uppe (A. K., nr 12, s. 148). Herr Weijne meddelade vidare, att en undersökning också hade gjorts, men att på grund av det läge som budgetarbetet då befann sig i, någon höjning av anslaget icke kunde ske. Frågan hade också varit uppe ifrågavarande år, och om läget lättade till ett annat år, så skulle det bli en höjning av anslagen. Herr Weijne delade motionärernas uppfattning att anslagen måste höjas.

Vid 1950 års riksdag, då samma fråga åter motionsvägen aktualiserats, yttrade statsutskottet (statsutskottets utlåtande nr 8, s. 152 f.): »Beträffande de i motionerna I: 152 och II: 167 — såvitt här är i fråga — gjorda yrkandena är utskottet icke berett att nu tillstyrka vare sig den föreslagna provisoriska höjningen av statsunderstödet till avlöningar åt rektor och övriga lärare vid kommunala anstalter för yrkesundervisning eller den föreslagna befogenheten för överstyrelsen att bevilja statsunderstöd åt föreläsare vid lärlingskola efter samma grunder, som gälla angående föreläsare vid yrkesskola. Vidkommande det förstnämnda spörsmålet får utskottet erinra därom, att frågan om statsbidragsgrunderna beträffande yrkesundervisningsanstalterna för närvarande är föremål för utredning av 1946 års skolkommision och att förslag i ämnet, enligt vad utskottet inhämtat, torde vara att förvänta inom kort. Enligt utskottets mening tala starka skäl för en förbättring av ifrågavarande statsbidragsgrunder, varför utskottet förutsätter, att förslag i ämnet skall kunna föreläggas nästa års riksdag.»

Den av statsutskottet åsyftade utredningen angående statsbidragsgrunder för det kommunala och enskilda yrkesskolväsendet, avgiven av 1946 års skolkommision, överlämnades till Konungen den 8 november 1950, därvid kommissionen bl. a. under hänvisning till statsutskottets vid tvenne tillfällen gjorda uttalanden, som här tidigare berörts, anförde: »Då riksdagen sålunda vid tvenne tillfällen funnit starka skäl tala för en snar förbättring av statsbidragsgrunderna och vid årets vårsession förutsatt, att förslag i ämnet skall kunna föreläggas 1951 års riksdag, har skolkommisionen ansett sig böra lägga fram förslag om förbättrade statsbidragsgrunder utan att avvakta slutförandet av kommissionens arbete med översynen av yrkesundervisningsväsendet i dess helhet.»

Hinder synes sålunda icke ha förelegat att förelägga årets riksdag det sedan många år förväntade förslaget. Chefen för ecklesiastikdepartementet har icke i statsverkspropositionen berört spörsmålet om den föreliggande utredningen och förslaget. Emellertid torde det ekonomiska läget nödvändiggöra, att författningarna om statsunderstödet till rektors och lärares avlöning vid de kommunala yrkesskolorna, liksom ock bidragsgrunderna till de enskilda yrkesskolorna, omedelbart revideras, särskilt som bestämmelserna fastställdes år 1921, varefter statsunderstödet tvenne gånger sänkts, senast

år 1933. Sedermera ha inga andra ändringar i fråga om statsunderstödet inträffat, än att undervisningen i husligt arbete jämställts med den övriga undervisningen. Att märka är, att vissa kommuner genomfört betydande höjningar av lärarlönerna. I andra kommuner eller å vissa enskilda yrkesskolor har det ekonomiska läget icke medgivit en förhöjning av lärarlönerna, varför de i många fall utgå med så låga belopp att rekryteringen av kompetenta lärarkrafter till dessa skolor nästan omöjliggjorts.

Av vad som här anförts torde otvetydigt framgå nödvändigheten av att omedelbart utvidgade statsbidragsmöjligheter beslutas.

Med hänvisning till ovanstående hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta att statsunderstöd till avlöning åt rektor och övriga lärare vid kommunala och enskilda anstalterna för yrkesundervisning måtte provisoriskt höjas med 25 procent, dock att understödsbeloppet ej må överstiga två tredjedelar av sammanlagda beloppet av den till skolans lärare för den tid understödet avser utgående avlöningen;

att riksdagen måtte besluta sådana ändringar av bestämmelserna för statsbidrag till föreläsare på lärlingsskolestadiet, att de jämställas med yrkesskolornas föreläsare;

att riksdagen måtte som en följd av dessa förslag till ökade statsbidrag till understöd åt kommunala anstalter för yrkesundervisning för budgetåret 1951/52 anvisa ett förslagsanslag av 6 600 000 kr.; samt

att riksdagen måtte till understöd åt enskilda anstalter för yrkesundervisning anvisa ett förslagsanslag av 1 130 000 kronor.

Stockholm den 24 januari 1951.

A. Widén.

Ruth Ager.

Wald. Svensson.

Gunnar Larsson

Manne Ståhl.

Gustaf Nilsson,

i Luttra.

Kristinehamn.

Ragnhild Sandström.

Brita Elmén.

Edvin Jacobsson,

Igelsbo.

Märta Boman.

K. Gust. Wirtén.